

**ALEKSANDR FAYNBERG – O‘ZBEK VA RUS ADABIYOTI
O‘RTASIDAGI KO‘PRIK**

Turg’unboyeva Arofatxon Otabek qizi

*O‘zbekiston Davlat Jahon tillari Universitetining xorijiy til va adabiyot 1-
fakultetining 2-kurs talabasi*

E-mail: arofatxon2006@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada mashhur shoir va tarjimon Aleksandr Faynberg ijodining o‘zbek va rus adabiyoti o‘rtasidagi madaniy, badiiy va tarjimonlik ko‘prigi sifatidagi roli ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shoir she‘riy asarlarida insoniy qadriyatlar, millatlararo do‘stlik, tinchlik va madaniyatlararo uyg‘unlik g‘oyalari qanday ifodalanishi batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada Faynberg tarjimonlik faoliyati va tarjima san’atining strategik ahamiyati, she‘riyat orqali ikki xalq adabiyotini boyitishga qo‘shgan hissasi ham ko‘rib chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *Aleksandr Faynberg, adabiy ko‘prik, o‘zbek adabiyoti, rus adabiyoti, tarjima, madaniyatlararo muloqot, millatlararo do‘stlik, badiiy tahlil, tarjimonlik.*

Adabiyot xalqlar o‘rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashda, insoniyat qadriyatlarini targ‘ib qilishda va estetik tafakkurni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Turli madaniyat vakillari o‘z adabiy merosi orqali bir-birining dunyoqarashi, urf-odatlarini, estetik didi va badiiy tafakkuri bilan tanishadi. Shu nuqtai nazardan, adabiyot nafaqat badiiy, balki tarbiyaviy va madaniy ko‘prik vazifasini ham bajaradi.

O‘zbek va rus madaniyatlari uzoq tarixiy aloqaga ega bo‘lib, adabiyot orqali bir-birini boyitib kelgan. XX asrning ikkinchi yarmida adabiyotshunoslik, tarjimonlik va madaniyatlararo muloqot masalalari ilmiy ahamiyat kasb eta boshladi. Aynan shu davrda Aleksandr Faynberg ijodi ikki adabiyot o‘rtasidagi badiiy va madaniy ko‘prik sifatida alohida e‘tiborga molikdir. Shoir o‘zining ijodiy va tarjimonlik faoliyati orqali o‘zbek va rus o‘quvchilariga bir-birining badiiy tafakkuri bilan tanishish imkonini yaratdi.

Faynberg ijodining badiiy mohiyati va mavzulari

Aleksandr Faynberg she'riyati insoniy qadriyatlar, millatlararo do'stlik va tinchlik mavzulari bilan boyitilgan. Shoirning ijodida hayotiy obrazlar va falsafiy tafakkur uyg'unlashadi. Misol uchun, uning she'rlari ko'pincha inson ruhiyati, oila, mehr-shafqat, xalqning tarixiy tajribalari, shuningdek oddiy hayot voqealarini badiiy tasvirlash bilan ajralib turadi.

Faynberg she'riyatida insonning ruhiy kechinmalari, hayotiy muammolar va ijtimoiy qadriyatlar badiiy tahlil yo'li bilan ifodalanadi. Shoir tilida metaforalar, simvolik elementlar va hayotiy tasvirlar bir-biri bilan chambarchas bog'lanadi. Bu esa uning asarlarini nafaqat o'zbek, balki rus o'quvchilari uchun ham tushunarli va ahamiyatli qiladi. Faynbergning she'rlari ko'pincha oddiy voqea orqali chuqur falsafiy g'oyani ifodalashga qodir.

Misol uchun, uning "Vatan" mavzusidagi she'rlarida milliy ong, oila taqdiri, tarixiy tajriba va xalqning ruhiy merosi birlashtiriladi. Bu hayotiy tasvirlar ikki madaniyat o'rtasidagi o'xshashliklarni ko'rsatadi va o'quvchiga umumiy insoniy qadriyatlarni anglashga yordam beradi.

Tarjimonlik faoliyati va adabiy ko'priknining shakllanishi

Faynbergning tarjimonlik faoliyati uning ijodini yanada boyitadi. U ko'plab o'zbek shoirlarining asarlarini rus tiliga tarjima qilgan. Bu tarjimalar o'zbek adabiyotini rus tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda tanitish va rus o'quvchini o'zbek she'riyati bilan tanishtirishda muhim rol o'ynagan.

Tarjima jarayonida Faynberg so'zlarni tarjima qilish bilan birga, badiiy mazmunni ham saqlashga harakat qilgan. U tarjima qilgan she'rlarda asl matndagi emosional ohang, metafora va she'riy ritmni imkon qadar rus tilida saqlashga intilgan. Bu tarjima san'atining eng murakkab jihatlaridan biri bo'lib, tarjimon tafakkurini, badiiy didini va til sezgirligini talab etadi.

Faynberg tarjima qilgan asarlar orasida o'zbek adabiyotining eng kuchli she'riy namunalari mavjud bo'lib, bu tarjimalar rus tilida nafaqat matnni, balki uning badiiy ruhini ham etkazishga muvaffaq bo'lgan. Bu esa uni ikki adabiyot o'rtasidagi ko'priknining sifatida yanada mustahkamlaydi.

Madaniyatlararo muloqotdagi o‘rni

Faynberg ijodi millatlararo do‘stlik va tushunishni targ‘ib qiladi. Shoir asarlarida turli millat vakillari bir-birini hurmat qilish, madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirish zarurati bilan bog‘liq g‘oyalar aks etadi. Bu esa adabiyot orqali ichki dunyo, ma‘naviyat, insoniy qadriyatlar va umumiy badiiy estetikani anglashga yordam beradi.

Faynberg ijodi orqali o‘quvchi ikki madaniyat o‘rtasidagi o‘xshashlik va farqlarni anglaydi, shuningdek, insoniyat umumiy qadriyatlariga e‘tibor qaratadi. Shoir asarlarida zamonaviy jamiyat muammolari, ijtimoiy adolat, inson munosabatlari va ruhiy kechinmalar tasvirlangan bo‘lib, bu masalalar adabiyotshunoslikda ko‘p o‘rganiladigan mavzulardir.

Faynberg ijodida millatlararo uyg‘unlik va ma‘naviy qadriyatlar

Faynberg ijodida millatlararo uyg‘unlik masalasi juda muhim o‘rin egallaydi. Shoir o‘z asarlarida insonning umumiy qadriyatlarini, ehtiyojlarini va hayotiy savollarini tasvir etadi. Bu qadriyatlar millatiga, tiliga yoki hududiga qaramay barcha insonlarga xos bo‘lgan universal tushunchalardir.

Shoir ijodida tinchlik, mehr-shafqat, o‘zaro hurmat va hamjihatlik kabi tushunchalar asosiy mavzulardan biri bo‘lib, ular o‘quvchini millatlararo bir-birini tushunishga undaydi. Faynbergning asarlarida xalqning tarixiy tajribalari, urf-odatlar va axloqiy qadriyatlari badiiy vositalar orqali ifodalanadi.

Faynberg ijodining zamonaviy adabiyotga ta’siri

Faynberg ijodi zamonaviy adabiyotshunoslikda katta ahamiyat kasb etadi. Uning she’riy tili, tarjima san’ati, madaniyatlararo muloqotga qo‘shgan hissasi adabiyotshunoslar tomonidan o‘rganiladi. Faynberg ijodi o‘zbek va rus adabiyotida badiiy tafakkur, inson ruhiyati, vatanparvarlik va insoniy qadriyatlar bilan ishlangan she’riyatning noyob namunalari yaratdi.

Uning tarjima faoliyati ikki madaniyat o‘rtasidagi adabiy muloqotni mustahkamlashga xizmat qilgan bo‘lib, zamonaviy adabiyotshunoslikda tarjima san’ati va madaniyatlararo muloqot masalalari tadqiqotning ajralmas qismiga aylandi.

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg ijodi o‘zbek va rus adabiyoti o‘rtasidagi madaniy va adabiy ko‘prik vazifasini muvaffaqiyatli bajaradi. Shoirning

she'riy asarlari insoniy qadriyatlar, do'stlik, tinchlik va madaniyatlararo uyg'unlik g'oyalari boy.

Faynberg tarjima faoliyati ikki xalq adabiyoti o'rtasidagi muloqotni mustahkamlashga xizmat qiladi. Tarjima jarayonida shoir badiiy mazmunni saqlagan holda, asl matn ruhini rus tilida ham etkazishga intilgan.

Shu sababli Aleksandr Faynberg ijodi nafaqat o'zbek, balki rus adabiyoti o'quvchilari uchun ham o'zgacha ahamiyatga ega bo'lib, zamonaviy adabiyotshunoslik va madaniyatlararo tadqiqotlarda dolzarb mavzu bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Faynberg A. Izbrannoye. – Toshkent.
2. Faynberg A. Stixi. – Moskva.
3. Karimov N. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent.
4. Qosimov B. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent.
5. Yo'ldoshev Q. Badiiy asarni tahlil qilish metodikasi. – Toshkent.
6. Zohidov V. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent.
7. Rasulov A. Badiiy tahlil asoslari. – Toshkent.